

[H. C. Andersen.]

ja, jeg ville ikke have haft noget som helst imod, at tallet var blevet endnu lavere. Men her gælder igen dette med den bedste stilling og de bedste våben — så er der grænser, hvortil man kan nå, og ud derover kan man ikke komme. Derfor finder jeg, det er et godt stykke arbejde, der er udført, og som gav til resultat, at ministeren fik renten nedsat til 3½ pct.

Man prøvede fra anden side at sige, at der var et beløb på 4 mill. kr., som man i hvert fald slet ingen renter ville give fabrikerne af. Jeg ved ikke, hvordan man nåede til dette tal: 4 millioner — det hører til de store gåder —, og jeg ved heller ikke, hvorfor man, når man isøvrigt gik ind på, at det var fabrikkernes penge, ikke ville lade dem få udbytte deraf. Det forstår jeg ikke, men nu er vi jo kommen igennem det.

Det jeg nu har nævnt, kan man vist nok sige væsentlig var gevinst for fabrikerne. Til gengæld måtte de naturligvis give noget for gevinsten, men de gav — som det også er fremhævet — for lidt. Derfor prøvede man, om man ikke hist og her kunne få fabrikerne til at yde lidt til gengæld for de gevinster, de fik. Og det gjorde de derigenem, at de gik med til, at sukkersaftfremstillingen overgik fra B-produktionen til A-produktionen. Det kunne vi betragte som en sejr for regeringen og rigsdagen — vi skal jo nemlig erindre, at det væsentligst er på saftproduktionen, disse penge er tjent. Nu må jeg sige, at jeg ser noget nøgternt på det, for man vil kunne lægge mærke til, at den fortjeneste, der i fremtiden vil blive på saftproduktionen, vil være stedse dalende; man når ikke mere op på de beløb, man hidtil har nået for denne produktions vedkommende.

Endvidere hører jeg, at den højtærede minister nu også noterer som en gevinst for staten og samfundet, at fabrikerne skal afstå 4 pct. af deres nettooverskud til sociale formål. Jeg spurgte ved en lejlighed i udvalget, hvilke ting man har tænkt at lave for disse penge.

Man kunne f. eks. tænke sig børnehaver, blev der svaret. Javel, jeg har ikke det fjerde imod, at der bliver lavet børnehaver og andre sociale foranstaltninger ved fabriker og ved andre virksomheder, men jeg synes, det er forkert at lave en overbygning

på den almindelige sociale lovgivning i denne sukkerlov. Det tror jeg ikke, man skulle gøre. Jeg tror, man fremtidig vil møde det, som man her har begyndt, under sådanne forhold, at man måske må sige: det var alligevel nok ikke rigtig gjort. Nykøbing fabrik har, såvidt jeg ved, 300 000 kr. i et sådant fond til sociale formål, og dem anvender man. Pengene går ikke alene til børneforanstaltninger, børnehaver og vuggestuer, hvad de nu kaldes, men det hænder også, der sker ulykker på en fabrik — det er jo store virksomheder —, og så har man denne kapital at støtte dem med, som ulykken rammer, eller i værste fald dem, der bliver tilbage efter dem, som ulykken rammer. Det synes jeg er ganske udmærket. Jeg kan ikke lide, og jeg er ikke enig med dem, der mener, at denne sociale overbygning i sukkerloven skal med, jeg synes ikke, den hører hjemme her. Men det er der nu ikke noget at gøre ved, den er kommet der, og mit parti og de andre partier i folketinget er gået med dertil, så naturligvis skal det ikke hindre os i at stemme for lovforslaget, som det nu foreligger her i det høje landsting.

Nu må man sige, at sukkerfabrikerne har den bedste stilling og de bedste våben, thi forholdene har jo formet sig således, som også den højtærede minister sagde, at de var ligeglade, enten de fik en koncession eller ej, og de så, tror jeg, helst, at de ingen fik. Det er jo et stærkt våben at have i hånden. Jeg skulle imidlertid tro, at hvis verdenshandelen engang arter sig ordentligt, og sukkerproduktionen kommer i fuld gang igen, som den har været det før, så vil tiderne arte sig sådan, at en forhandling med sukkerfabrikerne ikke mere former sig således; at den kan betegnes som en sukkerkrig, så bliver det noget lettere at komme igennem.

Der er kommet en ændring ind i § 2, som jeg er meget tilfreds med. Da jeg så, at den stod der, måtte jeg mindes en sang, som er meget velbekendt, og som hedder: Jyden, han æ stærk å sej, for det er jo nu engang et resultat af jydernes arbejde her. De vil gerne have en sukkerfabrik eller flere, og det kan vi andre ikke have noget imod. Vi ønsker ikke, i hvert fald ønsker den landsdel, jeg repræsenterer, ikke at have noget som helst monopol, det kunne aldrig falde os ind. Jeg går ud fra, at det, jyderne vil, er at bygge sukkerfabrikker, hvis ellers ministeren vil